DIAKONIAS PARTIENKÄT 2024

Sex frågor om biståndS- och utvecklingspolitik

POLITISK ENIGHET OM BISTÅNDET KAN BLI NY POLITIK

Biståndet är ett av de viktigaste instrumenten att möta svåra utmaningar som klimatförändringarna, fler konflikter och kriser samt ojämställdhet mellan kvinnor och män. För demokratirörelser som kämpar i motvind när allt fler länder går mot autokrati är biståndet ofta är den enda finansieringskällan.

Diakonia har inför Almedalsveckan 2024 ställt frågor till samtliga riksdagspartier om inriktningen på svenskt bistånd. Det är viktiga frågor som har stor effekt på biståndets utförande och innebär därmed viktiga vägval för partierna. Samtliga riksdagspartier utom Sverigedemokraterna har svarat på enkäten.

Partiernas svar ger hopp om att en mer konsekvent och effektiv biståndspolitik är möjlig, men det krävs att L och Kd prioriterar biståndet högre i regeringskonstellationen, partierna enas över blockgränserna eller i en ny regeringskonstellation.

På flera frågor är det uppenbart att partierna ger svar om en viss politik, men när politiken ska omsättas till praktik pekar den ibland tyvärr i annan riktning. Därför ser vi fram emot en politik som rimmar bättre med vad partierna svarar, inte minst när det gäller jämställdhetsfrågorna.

Svensk utvecklings- och biståndspolitik har historiskt fått goda omdömen i bland annat OECD:s regelbundna utvärderingar. Men i den senaste utvärderingen varnar och ifrågasätter OECD den svenska regeringens nya inriktning på flera punkter. Vi hoppas att partierna framöver tar intryck av kritiken.

Regeringen behöver också visa att de menar allvar när de talar om att jämställdhet ska förbli ett kärnvärde. Sverige är i behov av en tydlig plan för hur det globala jämställdhetsarbetet ska hållas samman över tid, inklusive *hur* arbetet ska genomföras, *när* det ska genomföras och av *vem*. Utan en färdplan riskerar jämställdhetsperspektivet att falla mellan stolarna.

Mattias Brunander
Generalsekreterare på Diakonia

Enkätsvaren

VAD LOVAR PARTIERNA OM BISTÅNDET?

Stödjer principen om att avsätta minst en procent av BNI till bistånd.	🟢	🟢	🟢	🟢	🟢	🟢	🔴
Senast år 2027 återställa biståndet till en procent av BNI.	🟢	🟢	🟢	🟡	🟡	🟢	🔴
Stödjer principerna om utvecklingseffektivet.	🟢	🟢	🟢	🟢	🟢	🟢	🟢⚠
Anser att svenskt bistånd inte ska verka för svenska export- och migrationspolitiska mål.	🟢	🟢	🟢	🟢	🟢	🟢	🔴
Anser att jämställdhet och kvinnors, flickors och hbtqi+-personers rättigheter och möjligheter ska integreras i all utrikespolitik.	🟢	🟢	🟢	🟢	🟢	🔴	🟢⚠
Vill ta fram en handlingsplan för det globala jämställdhetsarbetet.	🟢	🟢	🟢	🟢	🟡	🔴	🟢⚠

🟢 JA 🔴 NEJ 🟡 Inget svar

⚠ Håller partierna sina löften? Varningssymbolen visas när partierna agerar på ett annat sätt än hur de svarat i enkäten.

? Sverigedemokraterna har inte svarat på enkäten.

INNEHÅLL

Detta är i korthet vad vi ser 5

Våra frågor och partiernas svar 7

Fråga 1: Stödjer ni som parti principen om att avsätta minst 1 procent av BNI till bistånd?

Fråga 2: Vilket år anser ert parti att biståndsnivån i statsbudgeten ska återställas till att motsvara minst 1 procent av BNI? 7

Fråga 3: Ska svenskt bistånd utgå från de internationella principerna om ett effektivt bistånd och verka för människor som lever i fattigdom och förtryck? 8

Fråga 4: Ska svenskt bistånd verka för svenska export- och migrationspolitiska mål? 9

Fråga 5: Ska jämställdhet och kvinnors, flickors och hbtqi+-personers rättigheter och möjligheterintegreras i all utrikespolitik? 10

Fråga 6: Vill ert parti ta fram en handlingsplan för det globala jämställdhetsarbetet för att säkerställa resultat, transparens och långsiktighet? 10

Ytterligare kommentarer av partierna 11

DETTA ÄR I KORTHET VAD VI SER

Starkt politiskt stöd till principen om att avsätta 1 procent av BNI i internationellt bistånd
De som påstår att riksdagspartierna vill överge principen om att avsätta motsvarande 1 procent av BNI i bistånd har fel. I själva verket stödjer en bred majoritet av riksdagens partier principen om att avsätta minst 1 procent av BNI till bistånd. Partierna som ställer sig bakom principen är Vänsterpartiet, Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna. Moderaterna är det enda parti som svarat att de inte stödjer principen. Sverigedemokraterna har inte svarat på enkäten alls.

Det är positiva besked från partierna. Nationalism och murar mot omvärlden löser inte de växande globala utmaningarna. Förändringarna vi ser nu äger rum på en skala som saknar motstycke, och den demokratiska tillbakagången har skapat ett livsfarligt klimat för personer som står upp för sina rättigheter. När allt fler stater blir auktoritära finns det ett akut behov av en global koalition för att skydda demokratin, jämställdheten och mänskliga rättigheter. Här spelar Sverige en viktig roll. Biståndet kan vara den sista livlinan för de förändringsaktörer som dag in och dag ut arbetar för att lindra nöd, ge människor hopp och låta drömmen om ett bättre liv leva vidare.

En bred enighet för en budget som senast 2027 avsätter 1 procent av BNI
På frågan om vilket år partierna vill återställa budgetnivån till 1 procent svarar Centerpartiet, Kristdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet att det ska ske senast 2027. Därmed finns nu en bred majoritet i riksdagen för att återställa biståndsnivån redan i den första budgeten efter valet 2026. Det är glädjande att så många partier ger ett så konkret löfte och goda nyheter för de som värnar biståndet.

Liberalerna och Socialdemokraterna ger ett starkt stöd till principen om 1 procent till bistånd, men vill inte ange årtal. I förra årets enkät svarade Socialdemokraterna att partiet ”stegvis och skyndsamt” skulle återgå till 1 procent av BNI till biståndet, men sänkte i sin budgetmotion biståndets nivå för år 2026 till motsvarande 0,79 procent, vilket kan jämföras med regeringens 0,77 procent av BNI. I år säger Socialdemokraterna att de inte vill låsa sig vid ett årtal, men att de vill se 1 procent av BNI i budgeten ”så snabbt som möjligt”. Diakonia tar därför för givet att partiet i höstens biståndsmotion kraftfullt ökar anslaget.

Även Centerpartiet som i sin budget för 2026 sänkte biståndsnivån till motsvarande 0,89 procent av BNI, lovar nu en återgång till 1 procent av BNI till 2027. Vänsterpartiet avsätter 1 procent redan i 2025 års budget. Motsvarande siffra för Miljöpartiet är 1,1 procent. Moderaterna har redan tidigare övergett principen om 1 procent till biståndet, vilket de befäster i årets enkät.

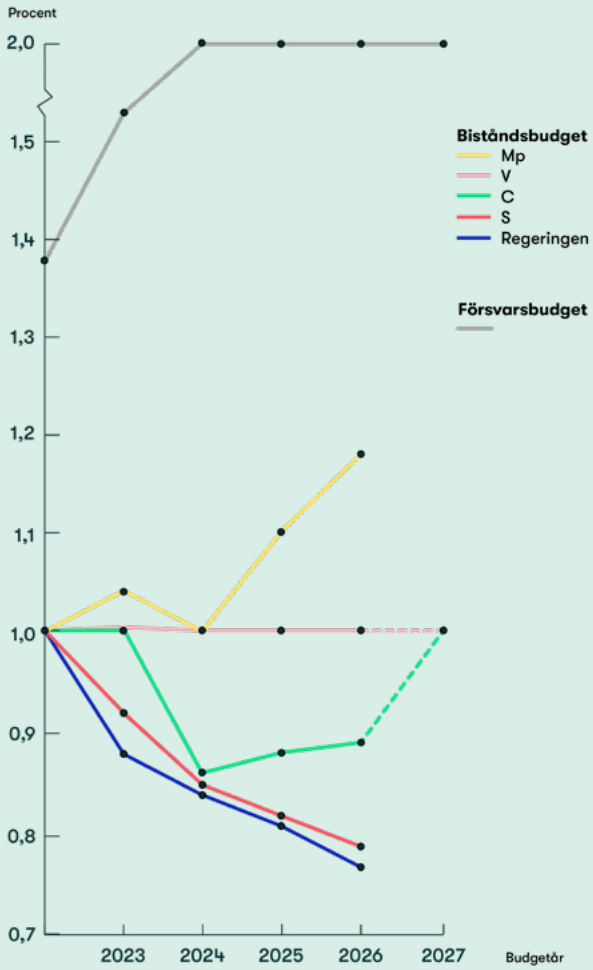

Partiernas biståndsbudget i procent av BNI. Se uträkning på sida 8.

Motsägelsefullt om de internationella principerna för ett effektivt bistånd
En bred majoritet av partierna, Centerpartiet, Liberalerna, Miljöpartiet, Kristdemokraterna, Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, ger ovillkorat stöd till de internationella principerna för ett effektivt bistånd som utgår från de människor som lever i fattigdom och förtryck och deras situation och behov. Partierna svarar ja på frågan om principerna ska vara utgångspunkten för det svenska biståndet. Det är ett principiellt viktigt ställningstagande. Även Moderaterna svarar ja på frågan, men villkorar stödet med att principerna måste överensstämma med regeringens egna prioriteringar för ett effektivt bistånd. Regeringen vill att biståndet ska underordnas svenska migrationspolitiska mål och främja svensk export, vilket visar att Moderaterna varken stödjer eller förstår de internationella principerna om effektivt bistånd.

Det motsägelsefulla är att Liberalerna, Kristdemokraterna och Moderaterna alla undertecknat Tidöavtalet som specifikt anger att biståndet både ska stödja svenska migrationspolitiska mål och svensk export, något som inte utgår från de människor som lever i fattigdom och förtryck.

En bred majoritet av riksdagens partier motsätter sig att bistånd ska utgå från svenska export- och migrationspolitiska mål
På frågan om svenskt bistånd ska verka för svenska export- och migrationspolitiska mål svarar Centerpartiet, Kristdemokraterna, Liberalerna, Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet alla nej. Därmed ställer de sig bakom principerna om utvecklingseffektivitet – att biståndet ska styras utifrån människor som lever i fattigdom och förtryck och deras behov och prioriteringar – och inte utgå från svenska export- och migrationspolitiska mål.

Diakonia välkomnar en sådan tydlig positionering från både den samlade oppositionen och två av de tre regeringspartierna. Samtidigt finns det, som ovan nämnt, skäl att peka på att Liberalerna och Kristdemokraterna är med i en regering som använder biståndsmedel till att finansiera svenskt exportstöd, vilket inte är i enlighet med principen om ett effektivt bistånd som bygger på att utgå från de människor som lever fattigdom och förtryck. Även Socialdemokraterna har tidigare varit positiva till att använda bistånd som ett påtryckningsmedel för migrationspolitiska mål. Senast i plattformen Concords Europavalsenkät.

Vi uppfattar beskedet från partierna i vår enkät som ett tydligare löfte för ett effektivt bistånd och ser fram emot ett konkret genomslag i framtida politik – både i den nuvarande regeringen och i en kommande regeringskonstellation efter valet 2026.

Starkt stöd för jämställdhet och kvinnors, flickors och hbtqi+-personers rättigheter
Jämställdheten är hotad världen över. De globala framsteg som gjorts de senaste decennierna trycks nu tillbaka av välfinansierade anti-genusrörelser, vilka är del av en global trend som ifrågasätter mänskliga rättigheter, demokrati, internationellt samarbete, och feminism. Därför är det glädjande att så gott som alla partier vill att jämställdhet ska integreras i all utrikespolitik.

Vänsterpartiet, Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centerpartiet, Liberalerna och Moderaterna står alla bakom principen att kvinnors, flickors och hbtqi+-personers rättigheter och möjligheter ska integreras inom alla delar i utrikespolitiken. Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Centerpartiet lyfter också vikten av att återinföra en feministisk utrikespolitik. Moderaternas svar är ett positivt besked men vi ser dessvärre inte att det löftet genomgående integreras i den faktiska politiken.

Kristdemokraterna har däremot svängt i frågan sedan förra året och anser nu att jämställdhet inte alltid är relevant. Det är mycket bekymmersamt, och går emot regeringens egna ledord om att jämställdhet ska förbli ett kärnvärde i utrikespolitiken.

Behovet av en handlingsplan för det globala jämställdhetsarbetet
Vi har även frågat partierna om de anser att en handlingsplan behövs för det globala jämställdhetsarbetet för att säkerställa resultat, transparens och långsiktighet. Alla oppositionspartier anser att en långsiktig handlingsplan är en viktig pusselbit för det ändamålet. Vi ser fram emot att det löftet omsätts i framtida politik.

Även Moderaterna svarar ja på frågan och hänvisar till ett pågående arbete med att revidera Sveriges globala jämställdhetsstrategi där utgångspunkten är regeringens biståndspolitiska prioriteringar att stärka kvinnlig ekonomisk egenmakt och motverka förtryckande normer och sedvänjor. Kristdemokraterna anser inte att en handlingsplan för det globala jämställdhetsarbetet är nödvändig, och Liberalerna svarar varken ja eller nej.

Vi välkomnar Moderaternas ambition om att den globala jämställdhetsstrategin kan fungera som något slags riktmärke för hur det globala jämställdhetsarbetet hålls samman och prioriteras. Men jämställdhetsperspektivet måste vara integrerat i alla utrikespolitiska områden, inte bara i biståndet. Perspektivet måste också finnas med på alla nivåer - i analyser, beslutsprocesser och målsättningar, och i strategier, regleringsbrev och finansiella åtaganden. Detta bör tydligt lyftas fram i regeringens politik, annars riskerar jämställdhetsperspektivet att falla mellan stolarna.

VÅRA FRÅGOR OCH PARTIERNAS SVAR

Om en hundradel till biståndet

Stora framsteg har gjorts för att bekämpa fattigdom, mödradödlighet, barnadödlighet och hunger de senaste årtiondena. Nu har utvecklingen gått tillbaka. Allt fler människor lever i hunger och fattigdom. Den ekonomiska kris till följd av pandemin har lett till katastrofala konsekvenser för den informella ekonomin, där kvinnor är överrepresenterade samtidigt som det könsrelaterade våldet har ökat kraftigt. Pandemin har även förvärrat den negativa demokratitrenden i världen. På många håll har demokratin tryckts tillbaka och regeringar har använt pandemin som en förevändning för att stärka sin makt och inskränka rättigheter. Krisen för världens klimat och miljö blir påtagligare och fler områden drabbas av torka och hunger. Rysslands krig mot Ukraina har lett till ökade livsmedelspriser, vilket förvärrat situationen ytterligare.

Biståndet kan bättre än något annat instrument ge stöd till förändringsaktörer och demokrati- och kvinnorättsorganisationer. Lindra nöd, ge människor hopp och låta drömmen om ett bättre liv leva vidare. Ökad handel, svensk export och tillväxt innebär inte att demokratirörelser, kvinnorätts-aktivister och människorättsorganisationer får ökat stöd. Även om situationen i vissa länder politiskt går bakåt kan biståndet vara den livlina som gör att demokratirörelser kan fortsätta dokumentera övergrepp och hålla drömmen om ett bättre samhälle vid liv.

Fråga 1: Stödjer ni som parti principen om att avsätta minst 1 procent av BNI till bistånd?

Ja: Vänsterpartiet, Socialdemokraterna, Centerpartiet, Miljöpartiet, Liberalerna, och Kristdemokraterna.
Nej: Moderaterna.

Det är ett viktigt besked att partier som representerar en klar majoritet i riksdagen står bakom principen om att avsätta en hundradel av Sveriges inkomster till internationellt bistånd. Det visar att principen om att avsätta motsvarande 1 procent av BNI till bistånd fortsätter att ha ett starkt stöd.

En bred majoritet av riksdagspartierna, Centerpartiet, Kristdemokraterna, Liberalerna, Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet, stödjer principen om att avsätta minst 1 procent av BNI till bistånd. Centerpartiet motiverar svaret ”Med tanke på den utveckling som sker i världen där demokratin går bakåt och klimatet är akut hotat är det extra viktigt med det långsiktiga utvecklings-biståndet”. Moderaterna stödjer inte principen.

Sverigedemokraterna har inte svarat på enkäten. Du finner mer info om partiernas svar i det sista kapitlet ”Ytterligare kommentarer av partierna”.

Fråga 2: Vilket år anser ert parti att biståndsnivån i statsbudgeten ska återställas till att motsvara minst 1 procent av BNI?

2025: Miljöpartiet och Vänsterpartiet
2027: Centerpartiet och Kristdemokraterna
Vill inte ange: Socialdemokraterna och Liberalerna
Aldrig: Moderaterna

Det är en bred majoritet av riksdagens partier som vill återställa biståndet till motsvarande 1 procent redan 2027, det vill säga i den första budgeten efter valet 2026. Detta är goda nyheter för de som värnar biståndet. Centerpartiet, Kristdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet anger alla att senast 2027 ska minst 1 procent budgeteras. Det är ett konkret och efterlängtat löfte.

Liberalerna och Socialdemokraterna ger starkt stöd till principen, men vill inte ange årtal. Social-demokraterna svarar: ”Det ska ske så snabbt som möjligt men vi kan idag inte låsa oss vid ett årtal”. Trots att Socialdemokraterna i Diakonias enkät inför Almedalsveckan 2023 lovade att ”stegvis och skyndsamt” återgå till motsvarande 1 procent, valde partiet i sin budgetmotion att istället sänka bi-ståndets nivå för år 2026 till motsvarande 0,79 procent. Det kan jämföras med regeringens nivå på 0,77 procent av BNI. Vi tar för givet att partiet i höstens biståndsmotion kraftfullt kommer att öka anslaget.

Även Centerpartiet som sänkte nivån till motsvarande 0,89% av BNI för 2026 lovar nu en återgång till 1 procent av BNI till 2027. Miljöpartiet och Vänsterpartiet avsätter motsvarande 1,1 respektive 1 procent redan för 2025 års budget. Moderaterna har redan tidigare övergett principen om att avsätta motsvarande 1 procent till biståndet, och håller fast vid detsamma i årets enkät.

Sverigedemokraterna har inte svarat på enkäten. Du finner mer info om partiernas svar i det sista kapitlet ”Ytterligare kommentarer av partierna”.

Biståndsandel (procent per år)	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**Ändrat bistånd 2023-2026 jämfört med 1 %** (miljarder kr)
Regeringens	0,88	0,84	0,81	0,77	-47,9
Socialdemokraterna	0,92	0,85	0,82	0,79	-42,4
Centerpartiet	1,00	0,86	0,88	0,89	-25,5
Vänsterpartiet	1,01	1,00	1,00	1,00	1,6
Miljöpartiet	1,04	1,00	1,10	1,18	22,8

Uträkning genomförd av Diakonia 2024 baserad på regeringens budgetproposition och partiernas budgetmotioner.

Om effektivitet i biståndet

Givarländer, även Sverige, använder på olika sätt biståndet för kortsiktiga syften som inte har som främsta mål att bekämpa fattigdom och förtryck i världen. Det kan vara att förhindra att flyktingar når Europa, att främja det egna landets export eller andra syften som nationell migrations- eller säkerhetspolitik. Efter decennier av samlad erfarenhet har det internationella samfundet enats om principer och åtaganden som ska effektivisera biståndet och det internationella utvecklingssamarbetet. Principer som också är grundade i forskning. Enligt dessa principer bör fattigdomsbekämpning utgå från lokalt demokratiskt ägarskap och kännetecknas av öppenhet. Fattigdomsbekämpningen bör vara resultatfokuserad och präglas av ett inkluderande partnerskap som innebär att regeringar ska involvera andra aktörer,
däribland det civila samhället.

Fråga 3: Ska svenskt bistånd utgå från de internationella principerna om ett effektivt bistånd och verka för människor som lever i fattigdom och förtryck?

Ja: Vänsterpartiet Socialdemokraterna, Miljöpartiet Centerpartiet, Liberalerna, Kristdemokraterna och Moderaterna.

Samtliga partier svarar ja på frågan om svenskt bistånd ska utgå från de internationella principerna om ett effektivt bistånd och verka för människor som lever i fattigdom och förtryck. Moderaterna villkorar dock sitt ja med att principerna måste överensstämma med regeringens prioriteringar i biståndspolitiken.

Trots att Liberalerna, Kristdemokraterna och Moderaterna svarar ja på frågan, har de i Tidöavtalet enats om att biståndet kan fokuseras på olika svenska migrationspolitiska målsättningar, som exempelvis ökat återvändande. Liknande frågetecken kan ställas för Socialdemokraterna som tidigare önskat använda hot om indraget biståndet som ett påtryckningsmedel på regeringar i avvisningsärenden. Detta trots att biståndsmedel inte går till regeringar.

Sverigedemokraterna har inte svarat på enkäten. Du finner mer info om partiernas svar i det sista kapitlet ”Ytterligare kommentarer av partierna”.

Om svenska export- och migrationspolitiska mål

För första gången någonsin börjar regeringen finansiera rent exportfrämjande med biståndsmedel. Det rör sig om Exportkreditnämnden (under vissa villkor), Sveriges export- och investeringsråd, och Team Sweden. Organ vars mål är att bidra till export och stötta svenska företag, inte till att bidra till biståndsmålet om att bekämpa förtryck och fattigdom. Deras verksamhet är också begränsad av affärs- och banksekretess, vilket minskar transparensen även i biståndsverksamheten. Enligt regeringsbeslut 25 april 2024 behöver inte heller Sveriges export- och investeringsråd redovisa resultat utifrån biståndets mål till Sida. Det räcker att redovisa verksamhet till regeringen.

Socialdemokraterna som i tidigare enkäter sagt att biståndet ska utgå från de internationella principerna om effektivt bistånd har ändå använt biståndet för olika svenska migrationspolitiska mål.

Enligt Concord kan insatser som utgår från svensk export eller från svenska migrationspolitiska mål inte klassas och redovisas som bistånd till OECD DAC. Insatserna som utgår från avgränsade svenska behov är mycket långt ifrån de internationella principerna om effektivt bistånd som utgår från mottagarnas behov och prioriteringar.

Fråga 4: Ska svenskt bistånd verka för svenska export- och migrationspolitiska mål?

Ja: Moderaterna
Nej: Centerpartiet, Kristdemokraterna, Liberalerna, Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet

Att både den samlade oppositionen, Centerpartiet, Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet, och två av regeringspartierna, Liberalerna och Kristdemokraterna, markerar att biståndet inte ska styras av svenska exportintressen och migrationspolitiska mål ser vi som både ett tydligt skifte och en markering mot den nuvarande regeringspolitiken.

Både oppositionspartierna Centerpartiet, Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet och regeringspartierna Kristdemokraterna och Liberalerna svarar nu att biståndet ska vara styrt av behov och planer hos människor som lever under fattigdom och förtryck – och inte utgå från svenska exportintressen och migrationspolitiska mål.

Ett så tydligt principiellt ställningstagande är mycket välkommet. Även Moderaterna svarar ja på frågan, men villkorar stödet med att principerna måste överensstämma med regeringens egna prioriteringar för ett effektivt bistånd. Där biståndet ska underordnas svenska migrationspoltiska mål och främja svensk export. Något som visar att Moderaterna inte stödjer eller förstår de internationella principerna om effektivt bistånd.

Samtidigt står Liberalerna och Kristdemokraterna bakom Tidö-avtalet som anger att biståndsmedel kan användas för svenska migrationspolitiska mål. Även Socialdemokraterna har tidigare svarat positivt på att biståndsmedel ska användas som påtryckningsmedel för migrationspolitiska mål, senast i Concord Europvalsenkät. Nu när frågan ställs för svensk utvecklingspolitik väljer partiet att ge ett annat besked.

Vi uppfattar beskedet från partierna i vår enkät som ett tydligare löfte än vad som tidigare getts och tar därmed för givet att detta besked får ett konkret genomslag i framtida politik. Både i den nuvarande regeringen och i en kommande regeringskonstellation efter valet 2026.

Sverigedemokraterna har inte svarat på enkäten. Du finner mer info om partiernas svar i det sista kapitlet ”Ytterligare kommentarer av partierna”.

Om jämställdhet samt kvinnors, flickors och hbtqi+-personers mänskliga rättigheter

Global jämställdhet och kvinnors, flickors och hbtqi+-personers mänskliga rättigheter är en förutsättning för att uppnå mål som fred, säkerhet och hållbar utveckling. Det är både ett mål i sig och en nödvändighet för att uppnå demokrati och utrotandet av fattigdom världen över. Men jämställdheten är hotad. De framsteg som åstadkommits globalt trycks tillbaka av välfinansierade antigenus-rörelser som allierar sig med konservativa och populistiska ledare och Europa är inget undantag. FN beräknar att det kan komma att ta uppåt 300 år att uppnå full jämställdhet. Därför måste Sverige gå i bräschen för jämställdhetsarbetet på alla fronter och skapa långsiktiga allianser med likasinnade på internationell, regional och nationell nivå. För att kunna uppnå jämställdhet krävs en systematisk jämställdhetsintegrering i alla delar av utrikespolitiken. Jämställdhet är inte ett perspektiv som plockas in när andan faller på. Inget politikområde är könsneutralt. Därför ska ett jämställdhetsperspektiv finnas med i planering, i genomförande, i uppföljning och rapportering och bör vägledas av en strategisk handlingsplan som håller ihop prioriteringarna över tid. Avsaknad av mål och uppföljning är varken resultatinriktad, effektiv eller transparent politik.

Fråga 5: Ska jämställdhet och kvinnors, flickors och hbtqi+-personers rättigheter och möjligheter integreras i all utrikespolitik?

Ja: Vänsterpartiet, Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centerpartiet, Liberalerna, Moderaterna
Nej: Kristdemokraterna

Alla partier som svarade på förra årets enkät (2023) svarade ja på frågan om jämställdhet och kvinnors, flickors och hbtqi+-personers rättigheter och möjligheter systematiskt ska integreras inom alla delar i utrikespolitiken. Sverigedemokraterna svarade inte alls.

Men i år har Kristdemokraterna svängt i frågan och anser nu att jämställdhet inte alltid är relevant. Det är mycket bekymmersamt, och går emot regeringens egna ledord om att jämställdhet ska förbli ett kärnvärde i utrikespolitiken. Samtidigt är det glädjande att se att Vänsterpartiet, Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centerpartiet, Liberalerna och Moderaterna står bakom att jämställdhet ska integreras i all utrikespolitik. Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Centerpartiet lyfter också vikten av att återinföra en feministisk utrikespolitik.

Moderaternas jakande svar väcker frågor eftersom vi hittills inte sett att löftet återspeglas i den faktiska politiken. I reformagendan för biståndet beskriver regeringen jämställdhet som något som ska ”beaktas i alla relevanta insatser”. I den nya utrikeshandelsstrategin står det att ett jämställdhetsperspektiv ska beaktas genomgående i genomförandet, vilket är positivt. Däremot saknas det närmare detaljer om hur beaktandet ska gå till i praktiken. Säkerhetspolitiken är inte jämställdhetsintegrerad. Regeringen har dessutom monterat ned viktigt jämställdhetsstöd på ett antal områden (se Concords rapport Barometern 2024, civilsamhällets granskning av regeringens politik för hållbar utveckling för mer detaljer).

Diakonia ser fram emot en politik som rimmar bättre med vad Moderaterna svarar, och hoppas att vår enkät kan hjälpa partiet på traven. Sverigedemokraterna har inte svarat på enkäten. Du finner mer info om partiernas svar i det sista kapitlet ”Ytterligare kommentarer av partierna”.

Fråga 6: Vill ert parti ta fram en handlingsplan för det globala jämställdhetsarbetet för att säkerställa resultat, transparens och långsiktighet?

Ja: Vänsterpartiet, Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centerpartiet och Moderaterna
Nej: Kristdemokraterna

När regeringen valde att avskaffa den feministiska utrikespolitiken försvann de årliga handlingsplanerna som klargjorde hur jämställdhetsarbetet skulle prioriteras under innevarande år. Även Sida har slopat sin interna handlingsplan för jämställdhet. Sverige står därför utan en tydlig plan för hur det globala jämställdhetsarbetet ska hållas samman över tid, det vill säga *hur* arbetet ska genomföras, *när* det ska genomföras, och av *vem*.

Det är positivt att både oppositionspartierna och Moderaterna anser att en handlingsplan för det globala jämställdhetsarbetet behövs för att säkerställa resultat, transparens och långsiktighet. Men om regeringspartierna menar allvar med att jämställdhet ska förbli ett kärnvärde, behöver perspektivet integreras inom alla utrikespolitiska delar, inte bara i biståndet. Det vill säga i utvecklings-, säkerhets- och handelspolitiken och i andra områden med internationell prägel som miljö, klimat och migration.

Perspektivet bör med andra ord finnas med i alla utrikespolitiska analyser, beslutsprocesser och målsättningar, och i strategier, i regleringsbrev och i finansiella åtaganden. För att jämställdhets-perspektivet inte ska falla mellan stolarna behövs en färdplan som håller ihop jämställdhetsarbetet över alla utrikespolitiska områden.

Sverigedemokraterna har inte svarat på enkäten. Du finner mer info om partiernas svar i det sista kapitlet ”Ytterligare kommentarer av partierna”.

YTTERLIGARE KOMMENTARER AV PARTIERNA

Fråga 1: Stödjer ni som parti principen om att avsätta minst 1 procent av BNI till bistånd?

Ja: Vänsterpartiet, Socialdemokraterna, Centerpartiet, Miljöpartiet, Liberalerna, och Kristdemokraterna.
Nej: Moderaterna.

Sverigedemokraterna har inte svarat på enkäten.

Vänsterpartiet: Vill att enprocentsmålet ska vara ett golv som biståndet inte får understiga.

Miljöpartiet: Effektiv hunger- och fattigdomsbekämpning, stöd till demokratirörelser och till de som står upp för mänskliga rättigheter och jämställdhet är bland de viktigaste insatserna vi kan göra för att undvika nya krig, hunger- och flyktingkatastrofer. För Miljöpartiet är det helt centralt att Sverige återgår till enprocentsmålet - minst. Vi vill även att minst 1 procent av EU:s BNI går till globalt bistånd.

Centerpartiet: Vi vill att 1 procent av Sveriges budget går till bistånd. Det är viktigt att biståndet går till rätt saker och används på rätt sätt. Med tanke på den utveckling som sker i världen där demokratin går bakåt och klimatet är akut hotat är det extra viktigt med det långsiktiga utvecklingsbiståndet. Prioriterade områden där svenskt bistånd kan göra mest skillnad är framför allt projekt för klimatet, klimatanpassningar, demokratiutveckling, rättsstatens principer, främjande av civilsamhället, hållbara jobb och utbildning. Dessutom är det extra viktigt att främja jämställdhet i en värld där kvinnors och flickors rättigheter nu minskar.

Liberalerna: Stödjer i princip målet om att 1 procent av BNI ska avsättas som bistånd. Men målet med biståndsarbetet behöver på lång sikt vara att mottagarländerna går mot en utveckling där detta inte längre behövs.

Kristdemokraterna: Kristdemokraterna stödjer målet att 1% av BNI ska avsättas för bistånd i statens budget. Tillsammans med ansträngningar för att åstadkomma fri handel kan vi på så vis möjliggöra högre välstånd och en mer rättvis värld.

Moderaterna: Regeringen har fattat beslut om att införa en treårig budgetram för biståndet som ligger över FN:s biståndsmål samtidigt som Sverige fortsätter vara en av världens största givare.

Fråga 2: Vilket år anser ert parti att biståndsnivån i statsbudgeten ska återställas till att motsvara minst 1 procent av BNI?

2025: Miljöpartiet och Vänsterpartiet
2027: Centerpartiet och Kristdemokraterna
Vill inte ange: Socialdemokraterna och Liberalerna
Aldrig: Moderaterna

Sverigedemokraterna har inte svarat på enkäten.

Vänsterpartiet: I vår senaste budgetmotion 2024 avsatte vi 1 procent av BNI till bistånd.

Socialdemokraterna: Det ska ske så snabbt som möjligt men vi kan idag inte låsa oss vid ett årtal.

Liberalerna: Liberalerna stödjer principen om enprocentsmålet och arbetar för det. Vi kan inte i dagsläget ange ett exakt år. Det har träffats en överenskommelse om en fast summa för de närmaste åren.

Moderaterna: Moderaterna anser att den tidigare modellen för att utbetala bistånd inte fungerat tillräckligt bra. Att regeringen nu lagt om beräkningen samt presenterat en reformagenda för Sveriges bistånd välkomnas av Moderaterna.

Fråga 3: Ska svenskt bistånd utgå från de internationella principerna om ett effektivt bistånd och verka för människor som lever i fattigdom och förtryck?

Ja: Vänsterpartiet Socialdemokraterna, Miljöpartiet Centerpartiet, Liberalerna, Kristdemokraterna och Moderaterna.

Sverigedemokraterna har inte svarat på enkäten.

Vänsterpartiet: Sverige som enskilt land såväl som medlem i EU och FN ska verka för att allt utvecklingsbistånd ska följa biståndseffektivitetsagendan, utgå från respektive mottagarlands egna behov, respektera dess suveränitet och inte förknippas med ekonomiska villkor. Det finns också ett behov av en ökad samstämmighet och effektivitet i EU:s utvecklingspolitik.

Miljöpartiet: Miljöpartiet står fast vid att biståndet ska styras av principen om effektivitet och fattigdomsbekämpning, inte villkoras mot Sveriges inrikespolitiska intressen. Biståndet ska vara lokalt förankrat, långsiktigt samt miljö- och klimatmässigt hållbart. Utvecklingssamarbete ska ske på mottagarens villkor och utifrån lokala behov och kunskaper. Vi är därför mycket kritiska till regeringens reformagenda som sätter större fokus på svensk handel och svenska politiska intressen, framför de mest utsattas behov. Tidöpartierna har drivit igenom stora förändringar utan att den politiska oppositionen, myndigheter och berörda organisationer på något avgörande vis fått möjlighet att yttra sig.

Centerpartiet: Effektivitet är ett ord som kan betyda olika saker. Det finns en fara i att endast stirra sig blind på lågt hängande frukter och sätta in hjälpen där det på ytan ser ut som att det ger störst effekt. Det är extra viktigt att stanna kvar på de platser där konflikt och avsaknaden av demokratiska rättigheter råder, där rättsstaten är svag. Det är där stödet för demokratiutveckling och stöd till civilsamhället är som störst, men också stöd till barns utbildning och för att bygga upp det lokala företagandet, samt att bidra med teknikutveckling för exempelvis ren energi.

Liberalerna: Ja, det är bra att biståndet utgår från mottagarens situation, förbättrar människors liv och ökar friheten i världen. Global demokrati, stärkt klimatbistånd, ökad jämställdhet och säkerhet för hbtqi+-personer är viktigt för oss i Liberalerna.

Kristdemokraterna: Med ett stort åtagande inom bistånd följer också ett ansvar för gott förvaltarskap – att se till att biståndet är välfungerande, träffsäkert, effektivt och transparent. Det övergripande målet med svenskt bistånd är att skapa förutsättningar för förbättrade levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Det är ett mål som Kristdemokraterna står bakom.

Moderaterna: Ja, i den mån principerna överensstämmer med regeringens prioriteringar för ett effektivt bistånd.

Fråga 4: Ska svenskt bistånd verka för svenska export- och migrationspolitiska mål?

Ja: Moderaterna
Nej: Centerpartiet, Kristdemokraterna, Liberalerna, Miljöpartiet, Socialdemokraterna, Vänsterpartiet.

Sverigedemokraterna har inte svarat på enkäten.

Vänsterpartiet: Svenskt bistånd ska utgå från mottagarnas behov. Att villkora biståndet med t.ex. migrationspolitiska mål är dessutom ett ineffektivt och dåligt bistånd.

Socialdemokraterna: Syftet med biståndet är inte att främst verka för svenska export- och migrationspolitiska mål, men naturligtvis är det positivt om det som en följd av vår biståndspolitik även främjar detta. Men målet för biståndet ska även fortsättningsvis vara att bekämpa fattigdom, främja demokrati och mänskliga rättigheter.

Miljöpartiet: Svenskt bistånd ska stötta de allra fattigaste och främja fred, hållbar utveckling och demokrati i världen, inte svenska företags vinstintressen, länders egenintressen eller politiska mål om att hålla nere migrationen i Europa. Minskat bistånd och handelspolitiska sanktioner mot länder som inte bidrar till att minska migrationen till EU ökar utsattheten för dessa länders medborgare, det är helt fel väg att gå.

Centerpartiet: Alla vinner på en värld där länder präglas av jämställdhet, öppenhet, frihet, rättssäkerhet, demokrati och hållbarhet. Sverige vinner på en värld där svenska företag kan investera, växa och skapa arbetstillfällen och samtidigt engagera sig för hållbar utveckling, socialt ansvarstagande och goda arbetsvillkor. Centerpartiet vill se större samverkan mellan privata och offentliga aktörer för att öka biståndets effekt, men vi vill inte villkora biståndet efter svensk migrationspolitik.

Liberalerna: Svenskt bistånd ska verka för biståndets mål. Att stärka biståndsmottagarländers egna ekonomi, handelsmöjligheter och jobbskapande åtgärder är viktigt för att minska fattigdomen.
Att motverka grundorsakerna till ofrivillig migration, till exempel krig, förtryck eller miljökatastrofer är avgörande för att minska fattigdomen i världen. Fokus ska alltid vara på att uppnå förändring för biståndsmottagaren, inte för svensk export eller migrationspolitiska mål.

Kristdemokraterna: Allt bistånd ska bidra till det riksdagsbundna målet om att skapa bättre förutsättningar för människor som lever i fattigdom och förtryck. Genom samarbetet kan synergieffekter uppkomma som också ger positiv effekt för Sverige och svenska aktörer – detta är givetvis bra, men det är aldrig biståndets primära mål. Hjälp till utvecklingsländer att stärka sin institutionella och samhälleliga kapacitet att hantera migration på ett ordnat och rättssäkert sätt kan självklart ingå i biståndet i kontexter där sådana behov finns.

Moderaterna: Att hitta ökade synergier mellan handels- biståndS- och migrationspolitiken är en viktig del i regeringens reformering av biståndet. Sådana synergier åsidosätter inte det huvudsakliga målet för biståndet, vilket är att minska fattigdom och förtryck.

Fråga 5: Ska jämställdhet och kvinnors, flickors och hbtqi+-personers rättigheter och möjligheter integreras i all utrikespolitik?

Ja: Vänsterpartiet, Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centerpartiet, Liberalerna, Moderaterna
Nej: Kristdemokraterna

Sverigedemokraterna har inte svarat på enkäten.

Vänsterpartiet: Vi vill se en rättvis, hållbar och jämlik värld. Då krävs en feministisk utrikes- och utvecklingspolitik.

Miljöpartiet: Miljöpartiet vill återinföra en feministisk utrikespolitik som grundas i Agenda 2030, Parisavtalet och internationella konventioner om de mänskliga rättigheterna och som leder till en hållbar global omställning. Vi är mycket oroade över utvecklingen i världen där förtryck av kvinnor och HBTQI-personer ökar och ser behov av stärkta satsningar för att främja dessa gruppers rättigheter och egenmakt.

Centerpartiet: Som centerpartister vill vi att utrikespolitiken har ett liberalt angreppssätt där friheten från förtryck utgör utgångspunkten. Kvinnor är individer, och med individens rättigheter som utgångspunkt tar en liberal feministisk utrikespolitik med självklarhet sig an rätten till utbildning för flickor och pojkar, rätten till sin kropp och sin hälsa inklusive SRHR, rätten till ägande och självbestämmande, och inte minst rätten till inflytande och makt i samhället.

Liberalerna: Jämställdhet, vilket inkluderar kvinnors och flickors rättigheter vad gäller sexuell och reproduktiv hälsa samt hbtqi+ personers rättigheter, är ett av fem prioriterade områden för svenskt bistånd. Flickor, kvinnor och hbtqi+ personer hör till de grupper som drabbas hårdast när ett krig eller en kris kommer. Liberalerna vill se en stark och värderingsstyrd utrikespolitik som står upp för frihet,
demokrati och mänskliga rättigheter. Sverige ska vara en glasklar röst för jämställdhet och allas lika värde i internationella sammanhang.

Kristdemokraterna: All utrikespolitik är inte inriktad på dessa rättigheter, men i hög utsträckning är dessa perspektiv relevanta att inkludera.

Moderaterna: Det är ett av fem prioriterade områden för svenskt bistånd vilket betyder att Moderaterna fortsätter att sätta fokus på detta viktiga arbete.

Fråga 6: Vill ert parti ta fram en handlingsplan för det globala jämställdhetsarbetet för att säkerställa resultat, transparens och långsiktighet?

Ja: Vänsterpartiet, Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centerpartiet och Moderaterna
Nej: Kristdemokraterna

Sverigedemokraterna har inte svarat på enkäten.

Vänsterpartiet: För ett effektivt arbete för jämställdhet krävs en långsiktig handlingsplan med tydliga och mätbara mål.

Socialdemokraterna: Vi anser att detta ska göras av en regering, inte ett enskilt parti, för att kunna förankras brett i riksdagen.

Miljöpartiet: Miljöpartiet anser att det är helt avgörande att vi lyfter det feministiska perspektivet i alla delar av politiken - inte bara biståndspolitiken. Vi vill att all utrikes-, försvars- och säkerhetspolitik blir feministisk, i en tid av tillbakagång för kvinnors fri- och rättigheter, såväl i Europa som globalt. Vi vill att jämställdhet och jämlikhet ska integreras i alla beslut som fattas och alla strategier och handlingar som genomförs på alla nivåer, i EU såväl som i Sverige.

Centerpartiet: Jämställdhet utgör grunden för frihet, demokrati och mänskliga rättigheter. Vi ser det som självklart att verka för jämställdhet inom alla områden såväl nationellt som i samarbetet inom EU och globalt. Vi vill och driver på för att globala aktörer såsom FN ska ta fram konkreta handlingsplaner för att stärka jämställdhetsarbetet globalt. Sverige behöver agera inför Summit of the future så att jämställdhet och mänskliga rättigheter genomsyrar the Pact for the future.

Liberalerna: För L är jämställdhetsarbete grundläggande och något som återfinns inom biståndets alla prioriterade områden. L driver alltid frågan om jämställdhet, liksom frågan om resultat, transparens och långsiktighet i biståndet. Det kan säkerställas på flera sätt.

Kristdemokraterna: Jämställdshetsperspektivet ska dock i hög utsträckning vara närvarande inom flera beslutsnivåer. Kristdemokraterna verkar bland annat för att jämställdhetsarbetet får en mer framskjuten roll i EU:s utvecklingsarbete.

Moderaterna: Regeringen har ett pågående arbete med att revidera Sveriges globala jämställdhetsstrategi, vilket Moderaterna stödjer. Utgångspunkten för revideringen kommer att vara regeringens biståndspolitiska prioriteringar för att bland annat stärka kvinnlig ekonomisk egenmakt och motverka förtryckande normer och sedvänjor.

People
Change
the World

Diakonia